

Hodimir Sirotković

## TADIJA SMIČIKLAS - ŽIVOT I DJELO (u povodu 150-te obljetnice rođenja)

Pregledni rad

929 Smičiklas, T.  
UDK 061.22(497.5)"18"

Autor u radu donosi životopis Tadije Smičiklasa, te razmatra njegovu djelatnost u temeljnim znanstvenim i društvenim ustanovama Hrvatske, u XIX. stoljeću: Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti, Matici hrvatskoj i Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

### I.

Naša Akademija je od svojega utemeljenja pokazivala poseban programski interes za proučavanje povijesti hrvatskog naroda. Njezin prvi predsjednik, Franjo Rački, bio je središnja ličnost hrvatske povijesne znanosti druge polovine 19. stoljeća. Istodobno s Račkim ušao je 1866. u Akademiju i Šime Ljubić, dobar poznavatelj dalmatinsko-mletačkih i dubrovačko-mletačkih odnosa. Tojse dvojici 1867. pridružuje kao novi, redoviti član Akademije Matija Mesić, dugogodišnji profesor austrijske povijesti na Pravoslavnoj akademiji u Zagrebu, prvi rektor novoosnovanoga modernog sveučilišta u Zagrebu i izabrani profesor hrvatske povijesti na Mudroslovnom fakultetu toga Sveučilišta.

Ova prva trojica povjesničara u Akademiji dobila su znatno kadrovsko pojačanje kada su početkom osamdesetih godina za redovite članove izabrana još trojica hrvatskih povjesničara: Ivan Tkalčić, Natko Nodilo i Tadija Smičiklas.<sup>1</sup>

Do početka Drugog svjetskog rata povijesne znanosti spadale su organizacijski u Historičko-filološki razred Akademijin. Najvažniji zadatak, pred kojim su stajali povjesničari - članovi Akademije, bio je kritičko izdanje povijesnih vrela, jer je bez njihova objavljivanja istraživački rad na nacionalnoj povijesti bio ograničen na vrlo uski krug stručnjaka koji su mogli raditi u arhivima. Stoga je Akademija već dvije godine nakon osnivanja objavila prvi svezak povijesnih dokumenata pod naslovom "Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium" /Spomenici koji se odnose na povijest Južnih Slavena/. Do sada su izišla 52 sveska te zbirke. Pojedine zbirke izvora objavljivane su i u "Starinama". Taj je Akademijin časopis, uz povijesnu građu, objavljivao i brojne kraće povijesne rasprave. Do sada je izišlo 60 svezaka "Starina", koje sadrže obilje različitoga povijesnog materijala. Treća Akademijina zbirka povijesnih vrela je poznati "Diplomatički zbornik Kraljevina Hrvatske, Dalmacije i Slavonije", u kojemu se objavljuju relevantne

<sup>1</sup> *Spomenica: 125. godina JAZU (1866-1991)*, Zagreb 1991., str. 44.

javne i privatne isprave koje se odnose na srednjovjekovnu hrvatsku povijest do kraja 14. stoljeća. Tu zbirku počeo je uređivati naš današnji slavljениk, akademik Tadija Smičiklas, od 1904. godine nadalje. Do sada je objavljeno 18 svezaka "Diplomatičkog zbornika". Četvrta Akademijina zbirka povijesnih vrela jesu "Monumenta historico-iuridica Slavorum meridionalium". Do sada je izišlo 13 knjiga, koje pretežno sadrže statute primorskih gradova.

Pojava Akademijinog znanstvenog časopisa "Rad" /počinje izlaziti 1867. godine/ pružila je mogućnost da se hrvatski povjesničari pred domaćom i stranom znanstvenom javnošću predstave i s obimnijim rezultatima svojih znanstvenih istraživanja povijesti hrvatskog naroda.

Sve spomenute edicije predstavljale su temeljni okvir unutar kojega su akademici – povjesničari mogli objavljivati svoje znanstvene radove. Zbog ograničenih financijskih mogućnosti Akademija je u to vrijeme rijetko objavljivala pojedine monografije.<sup>2</sup>

## 2.

Danas obilježavamo ovom svečanom akademijom, znanstvenim skupom i izložbom rukopisa i objavljenih djela spomen na 150. obljetnicu rođenja četvrtog po redu izabranog predsjednika naše Akademije, hrvatskog povjesničara Tadije Smičiklasa, koji je na čelu Akademije bio punih 14. godina, od 1900. do 1914. godine.

Tadija Smičiklas rođen je u selu Reštovo, u Žumberku, 1. listopada 1843., od seljačkih roditelja, a umro je u Zagrebu 8. lipnja 1914., u 71. godini života. Iz žumberačke obitelji Smičiklasa potekla su i dva grkokatolička biskupa – vladika Gavro iz Sošica /1834.-1856./ i vladika Đuro iz Reštova /1857.-1881./, Tadijini rođaci.<sup>3</sup> Nakon završetka osnovne škole, Tadija je, vjerojatno zauzimanjem vladike Gavre Smičiklasa, bio primljen u grkokatolički seminar u Zagrebu gdje je pohađao šest razreda gimnazije, dok je sedmi i osmi razred završio u nadbiskupskom sjemeništu u Zagrebu. Tada napušta sjemenište, pa završni ispit zrelosti polaže na svjetovnoj gimnaziji u Zagrebu 23. veljače 1863.

Želeći se osposobiti za zvanje gimnazijskog profesora, Tadija je uspio, vjerojatno i potporom rođaka vladike Đure, dobiti trogodišnju stipendiju za studij povijesti i zemljopisa na Sveučilištu u Pragu. Tamo je, međutim, ostao samo jednu godinu, jer već u jesen 1865. nastavlja studij na Filozofskom fakultetu u Beču, kao student povijesnih znanosti i suradnik pridruženog fakultetskog Instituta za proučavanje austrijske povijesti.<sup>4</sup> Nakon završenoga četverogodišnjeg studija u Beču /1869./, Smičiklas predaje na riječkoj gimnaziji u višim

<sup>2</sup> Isto, str. 40-42.

<sup>3</sup> Marko Kostrenčić, Tadija Smičiklas, u: *Predavanja u JAZU*, sv. 20, Zagreb 1962., str. 6. Marko Kostrenčić objavio je do sada najopsežniju i najpotpuniju biografiju Tadije Smičiklasa.

<sup>4</sup> "Institut für österreichische Geschichtsforschung" bio je osnovan u Beču 1854. Temeljna mu je svrha bila da svoje članove upozna s pomoćnim povijesnim znanostima i da ih osposobi za znanstveni rad u arhivima i bibliotekama, te na sveučilišnim katedrama. Poblize o uvjetima školovanja na tom Institutu vidi: Marko Kostrenčić, n. dj., bilj. 3, str. 59-60.

razredima predmete: povijest i hrvatski jezik /1870.-1873./ Zatim je premješten na Veliku gimnaziju u Zagrebu, koja je tada važila kao najelitnija gimnazija u Hrvatskoj.

Odmah po dolasku na gimnaziju u Zagreb, Smičiklas se aktivno uključuje u rad Matice Hrvatske. Biran je za odbornika /1874./, a surađuje na mnogim Matičinim poslovima i zadacima, posebno u edicijama knjiga.

U izdanju Matice izišlo je i Smičiklasovo najznamenitije djelo "Poviest hrvatska" u dva dijela. Prvo je tiskan drugi dio /1879./, a tri godine poslije /1882./ i prvi dio, koji obuhvaća stariju hrvatsku povijest. To je bila prva cjelovita sinteza povijesti hrvatskog naroda, od najstarijih vremena do 1848., napisana, znatnim dijelom, i na temelju izvorne arhivske građe.

Evo kako sam Smičiklas u predgovoru prvom dijelu svoje knjige obrazlaže motive njezina nastanka: "Moje je djelo rodio vapaj narodni, a do kraja ga dovedoh imajući pred očima onu lijepu riječ: "Aethor patriae dat animum" - "Ljubav prema domovini daje mi hrabrosti i samopouzdanja..... Eno na naslovnom listu kaže se "po vrelih napisao"; a u djelu samom vrela se ne spominju. Nisam od taštine taj nadpis metnuo već upravo od nevolje. Htio sam upozoriti učeni svijet da ovo nije popularna poviest, kako se obično uzimlju djela bez ikakvih citata, već je ovo djelo upravo po vrelih rađeno kao ma koje drugo, koje izlazi nakičeno sa hiljadama citata.... Priznajem da sam ne citirajući osobito netiskana vrela puno izgubio pred sudom učenoga svijeta, ali moja glavna svrha: zadobiti što više čitatelja iz svih stališa naroda hrvatskoga, mislim da je upravo time sretno napredovala, jer preogromna većina čitatelja hoće suvislo pripovijedanje čina, a ne doka-ze za njih".<sup>5</sup>

Djelo je doživjelo niz osvrta i ocjena. Evo kako ga ocjenjuje jedan suvremeni hrvatski povjesničar, profesor Jaroslav Šidak: "Djelo /Smičiklasovo/ je rađeno u duhu pragmatičke historiografije, s ciljem da u doba teške borbe protiv mađarske hegemonije, poslije Hrvat-sko-ugarske nagodbe 1868., razvije i jača u čitaoca nacionalnu svijest. Uza sve to, pisano je kritički, s dobrim stilom i pravilnim jezikom, i nije se po svojoj tematici ograničilo samo na prikaz političkog razvoja, već je obraćalo pažnju i na društveni razvoj".<sup>6</sup>

I zaista, rijetko je koja povijesna knjiga u širokim slojevima hrvatskog naroda bila toliko čitana koliko prikazano Smičiklasovo djelo. Ono je snažno utjecalo na nacionalno buđenje, nacionalni ponos i otpor hrvatskog naroda mađaronskom režimu.

U prosincu 1889. Smičiklas nasljeđuje, preminuloga dugogodišnjeg predsjednika Matica Hrvatske, Ivana Kukuljevića Sakcinskog i na mjestu predsjednika Matice ostaje do 1901. godine. Za njegova predsjednikovanja Matica je slavila 50. godišnjicu svoga postojanja, pa je Smičiklas tom prigodom, na glavnoj skupštini /19. lipnja 1892./ održao spomen-slovo u kojem je ocrtao Matičine radne rezultate.

<sup>5</sup> Citat prema Marko Kostrenčić, n. dj., bilj. 3. str. 28.

<sup>6</sup> Jaroslav Šidak, Smičiklas Tadija, u: *Enciklopedija Jugoslavije*, sv. 7, Zagreb 1968., str. 412.

Temeljem uspjeha knjige "Poviest hrvatska" Smičiklas je 1882. izabran za redovitog profesora na Katedri hrvatske povijesti i pomoćnih povijesnih znanosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Puno 22 godine vršio je predano svoje nastavničke dužnosti, za katedrom i u seminaru, odgojivši brojne naraštaje hrvatskih povjesničara, a među njima i svojega nasljednika na katedri, profesora Ferdu Šišića.

Smičiklas je, uz glavni predmet, posebno održavao i vježbe iz pomoćnih povijesnih znanosti, te paleografije, za koju je izobrazio više vrsnih stručnjaka. Školske godine 1886./87. obnaša čast dekana Filozofskog fakulteta, a sljedeće i čast rektora Sveučilišta. Tada pokreće inicijativu da se uz dotadašnja tri fakulteta Sveučilišta u Zagrebu /Teološkog, Juridičkog i Filozofskog/ otvori i Medicinski fakultet. Njegovim poticajem Sabor je svake godine doznačavao određenu svotu u fond za osnivanje Medicinskog fakulteta u Zagrebu. Ipak, njegovo osnivanje Smičiklas nije doživio, jer je Medicinski fakultet osnovan tek u školskoj godini 1917./1918., nakon dugog otpora ugarske vlade koja nije željela povećanje broja hrvatske stručne inteligencije.

Godine 1905. Smičiklas je zatražio umirovljenje na fakultetu s obrazloženjem da mu u njegovoj dobi nije moguće nositi dva tereta, predavanja na Fakultetu i dužnost predsjednika Akademije. U svojoj oporuci Historijskom seminaru Filozofskog fakulteta ostavio je svoju bogatu biblioteku.<sup>7</sup>

U vezi sa Smičiklasovim djelatnostima na Sveučilištu spomenuo bih ovdje i njegove poticaje da se na Pravnom fakultetu osnuje posebna katedra za hrvatsku pravnu i ustavnu povijest. Uz nastojanja rektora Josipa Pliverića i profesora Milivoja Maurovića, Smičiklas se kao predsjednik Akademije posebno založio da se mladi doktor prava Marko Kostrenčić, koji je promoviran 1908. "sub auspiciis regis" pošalje na dvogodišnju specijalizaciju iz povijesti slavenskih prava, koja su se predavala na sveučilištima u Pragu, Varšavi, Krakovu, Lavovu i Beču, pod rukovodstvom istaknutih znanstvenika toga doba. U međuvremenu je, na prijedlog Zemaljske vlade bana Nikole Tomašića, kraljevskim rješenjem od 28. srpnja 1911. bila osnovana Katedra za hrvatsku pravnu povijest kao obvezan kolegij na prvoj godini studija prava. U međuvremenu je Kostrenčić habilitirao za privatnog docenta s tezom o Vinodolskom zakonu. Dana 17. studenoga 1911. Zemaljska vlada povjerila je "suplenturu profesorske stolice za hrvatsku pravnu povijest" privatnom docentu dr. Marku Kostrenčiću. On je već u jesen 1912. godine izabran za redovnog docenta, a 1913. za izvanrednog profesora. Tako je, i Smičiklasovom zaslugom, počela funkcionirati Katedra hrvatske pravne povijesti na Pravnom fakultetu u Zagrebu.<sup>8</sup>

Godine 1891. izašla je, u izdanju Akademije, Smičiklasova knjiga pod naslovom "Dvjestogodišnjica oslobođenja Slavonije", prvi dio: Slavonija i druge hrvatske zemlje pod Turcima i rat oslobođenja, te drugi dio u kojemu objavljuje obilatu građu o prošlosti Slavonije u 17. stoljeću.

<sup>7</sup> Isto, bilj. 3, str. 37.

<sup>8</sup> Hodimir Sirotković, Trichetvrt stoljeća djelovanja katedre za nacionalnu povijest na Pravnom fakultetu u Zagrebu, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu* br. 3-4, Zagreb, 1984., str. 397-398.

Smičiklas je objavio i brojne životopise hrvatskih znanstvenika i političara, među kojima se po svojoj opsežnosti i znanstvenoj vrijednosti posebno odlikuju objavljeni životopisi J. J. Strossmayera, F. Račkoga, I. Kukuljevića, Š. Ljubića i nekih drugih.

Kao pristaša nacionalne ideologije Strossmayera i Račkoga, Smičiklas je povremeno ulazio i u politiku. Na listi Neodvisne narodne stranke Smičiklas je bio izabran za zastupnika u Hrvatskom saboru 1884. do 1887., te ponovno 1897. do 1902. godine. U Saboru je održao nekoliko značajnih govora, ali se u političkom radu nije posebno isticao.<sup>9</sup>

O tim raznovrsnim djelatnostima Tadije Smičiklasa biti će pruženo više podataka u posebnim referatima naših znanstvenika koji su u ovom programu najavljeni. Meni, pak, preostaje da se u ovom pristupnom izlaganju nešto šire zadržim na radu Tadije Smičiklasa u tadašnjoj JAZU, u kojoj je djelovao čak 31 godinu /1883.-1914./

### 3.

Godinu dana nakon izbora za redovitog profesora na Katedri hrvatske povijesti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (1882.), Smičiklas je 21. studenog 1883. bio izabran za redovitog člana Akademije, u Razredu historičko-filološkiom. Predsjednik Rački, obrazlažući zašto odmah predlaže kandidata za redovitoga, a ne dopisnog člana, naveo je kao bitan razlog da u tom Razredu ima malo povjesničara.<sup>10</sup>

Smičiklas je odmah nakon izbora vrlo revnosno vršio u Akademiji različite dužnosti koje su mu bile povjeravane. Bio je član Odbora za izdavanje tradicionalne literature, te osnivaatelj i predsjedatelj "Odbora za narodni život i običaje". Dugo vremena vršio je dužnost arhivara Arhiva Akademije /1896.-1914./ Nakon smrti prvog predsjednika Franje Račkoga /13. II. 1894./ u ime Akademije oprostio se s Račkim sadržajnom besjedom. Na godišnjicu smrti čitao je, na svečanoj sjednici, svoju opsežnu studiju "Život i djelo dra Franje Račkoga", koju je Akademija odmah tiskala i razdijelila u velikom broju primjeraka.<sup>11</sup>

Na svečanoj sjednici 16. prosinca 1905. Smičiklas čita svoju raspravu o biskupu Strossmayeru, koja je 1906. tiskana u izdanju Akademije kao oveća knjiga pod naslovom "Nacrt života i djela J. J. Strossmayera i izabrani njegovi spisi: govori, rasprave i okružnice".

Na svečanoj sjednici 16. ožujka 1907. Smičiklas govori o 40. godišnjici Akademije i podrobno analizira njen rad.<sup>12</sup> U zaključnoj analizi njezina programa predsjednik Smičiklas ističe i sljedeće: "Naša je Akademija izdala i rasvijetlila više naših narodnih spomenika

<sup>9</sup> Poblize o Smičiklasu političaru u: Marko Kostrenčić, n. dj., bilj. 3, str. 397-398.

<sup>10</sup> Podaci o Smičiklasovu radu u Akademiji preuzeti su najvećim dijelom iz biografije Marka Kostrenčića o T. Smičiklasu. Ovo poglavlje nosi naslov: Djelovanje i rad u Jugoslavenskoj akademiji. N. dj., bilj. 3, str. 44-52.

<sup>11</sup> Tadija Smičiklas, Život i djelo dra Franje Račkoga, *Djela JAZU*, XV, 1895.

<sup>12</sup> Ovaj govor donosi Antun Cuvaj u: *Grada za povijest školstva u Hrvatskoj*, sv. X, Zagreb 1913., str. 499-503.

nego što učiniše svi pređašnji vijekovi. Preko stotine hrvatskih i slavenskih pisaca natječu se da što porade za napredak naše narodne nauke. Negda osvojiše oci naši dugu i daleku istočnu obalu Jadranskog mora. U velikoj je borbi hrvatski narod sa moćnim susjedima, da se uzdrži kao gospodar na toj obali, i mnogu bitku izgubio od jačega neprijatelja, ali svijesti nije nikada izgubio, da je on naravni gospodar te obale. Toj svijesti u strogom naučnom smjeru pridonijela je naša Akademija toliko da je ona Dalmaciju s Hrvatskom naučno već sjedinila. Dubrovniku je upravo sunce prosjalo u našoj Akademiji.<sup>13</sup>

Smičiklas je u Akademiji posebno došao na glas kao izdavač opsežnog "Diplomatičkog zbornika Kraljevina Hrvatske, Dalmacije i Slavonije" /*Codex diplomaticus*/, toga temeljnog kodeksa hrvatskih srednjovjekovnih izvora do kraja 14. stoljeća. Preko 10 godina Smičiklas je, sa nekoliko mladih priučenih suradnika, marljivo i odasvud sakupljao izvore za svoj Zbornik. Ukupno je skupio oko 7000 listina koje vremenski sežu od početka 12. do kraja 14. stoljeća. Zbornik počinje drugim sveskom, jer je redakcija preuzela djelo Franje Račkoga "Documenta historiae Chroaticae periodum antiquam illustrantia" /izdanje Akademije iz 1887./ kao prvi svezak cijele zbirke, u kojemu su bili sabrani svi relevantni povijesni dokumenti do kraja 11. stoljeća. Drugi svezak, tiskan 1904., u redakciji Smičiklasa, započinje s 1101. godinom i obuhvaća cijelo 12. stoljeće. U Smičiklasovoj redakciji izišlo je do njegove smrti 11 svezaka ovog Zbornika. Nakon njegove smrti tiskanje je, s velikim prekidima, bilo nastavljeno, i do danas je Akademija izdala ukupno 18 svezaka Zbornika, kojim je položen temelj kritičkom izučavanju hrvatske povijesti iz razdoblja Arpadovića i Anžuvina. Kako je Smičiklas ostavio sređenu građu do kraja 14. stoljeća, to je Akademija odlučila da Diplomatički zbornik i nadalje nosi Smičiklasovo ime.<sup>14</sup>

Hrvatski "Diplomatički zbornik" imao je, u početku, uz znanstvenu namjenu i važan politički zadatak - da dokaže povijesni subjektivitet hrvatskog naroda. Danas je, dakako, ostala samo njegova znanstvena namjena.

Na kraju treba reći da je Smičiklas najveći broj svojih radova objavio upravo u Akademijinim izdanjima, "Radu" i "Ljetopisu".

#### 4.

Akademik Marko Kostrenčić, čiji je otac Ivan Kostrenčić, bibliotekar Sveučilišne knjižnice i blagajnik Matice Hrvatske bio dugogodišnji bliski prijatelj Tadije Smičiklasa,

<sup>13</sup> Isto, str. 502-503.

<sup>14</sup> Kroz 80 godina Akademijina rada na "Diplomatičkom zborniku" otkrivene su u domaćim i stranim arhivima mnoge nove isprave kojima treba dopuniti njegov sadržaj. Stoga je Akademija odlučila da pristupi izradi dopuna Diplomatičkog zbornika (*Supplementa Codicis diplomatici*). Stručna skupina Odsjeka za povijest HAZU u Zagrebu, pod vodstvom dr. Josipa Barbarića, započela je tijekom 1987. godine rad na istraživanju i prikupljanju nove diplomatske građe. Prvi svezak "Dodataka" za razdoblje od 1020. do 1270. tiskan je u Zagrebu 1998. godine. Prema prikupljenoj građi planira se izdanje još 3 ili 4 sveska "Dodataka".

zabilježio je u svojim sjećanjima ovakav fizički portret Tadije Smičiklasa: "Onizak, dosta krupan, s lijepom karakterističnom glavom, smirena i pravilnoga lica, u sredini razdijeljena kosa, tamne oči neobično blaga pogleda, puna gusta, ne suviše dugačka brižno njegovana brada, koju bi mirne duše mogao nositi kao križevački vladika. Imao je upadljivo male, bijele, gotovo ženski nježne ruke... Kretnje su njegove bile lagane, sporo je hodao, hodajući i razgovarajući rado je zastajkivao, a kad bi se okrenuo, on je to činio lagano u nekoliko pokreta. I u govoru je bio spor, riječi su mu tekle bez žurbe, rekao bih promišljeno, ali su precizno izražavale njegovu misao. Uvijek je bio na neki svoj način dostojanstven, nije padao ni u radosna, ni u turobna, rijetko u sentimentalna uzbuđenja i raspoloženja, ali je često obigravao oko njegovih usana dobroćudni smjeh, a znao se i od srca nasmijati".<sup>15</sup>

Ostao je cijelog života neženja, jer mu se izjalovila romantična ljubav iz mladih dana. Svoj relativno udoban momački život provodio je u vlastitoj kući, u Mesničkoj ulici na broju 35., u četverosobnom, starinski udobno uređenom stanu. Okružen kuharom i sobaricom, primao je relativno često akademike, pa domaće i strane goste u svome gostoljubivom domu. Njegovi "akademski objedi" bili su poznati po duhovitoj konverzaciji i učenim diskusijama.<sup>16</sup>

Svakodnevno je šetao oko Cmroka, a obično je ljetovao u Rogaškoj Slatini, u Strossmayerovom krugu. Posljednju godinu života teško je hodao i sve rjeđe je mogao dolaziti u svoju Akademiju. Liječnici su u veljači 1914. konstatirali uznapredovanu gangrenu noge i stavili bolesnika pred tešku dilemu - amputacija noge ili skora smrt. Odbio je amputaciju i stoički podnosio teške bolove. U praskozorje 8. lipnja 1914. posluga ga je našla mrtva u krevetu.

Svojom oporukom, od 14. ožujka 1913., Smičiklas je odredio Akademiju za svojega univerzalnog nasljednika. Želja mu je bila da Akademija od njegova nevelika imutka osnuje zakladu pod njegovim imenom, i da se od njenih prihoda podupiru oni mladi znanstvenici koji pripremaju povijesne ili filološke studije.

Smičiklasov znanstveni, stručni i organizacijski rad ostavio je u hrvatskom narodu duboki trag. Sadržajem svojih radova znao se približiti širokim narodnim slojevima, jačajući misao hrvatske narodne cjelokupnosti i hrvatskoga državnog kontinuiteta. "Diplomatički zbornik", a posebno njegova "Poviest hrvatska" ostala je narodu u sjećanju kao svojevrsni "katekizam hrvatskog patriotizma", pa s pravom napisao njegov nasljednik na katedri, prof. Ferdo Šišić: "Ono što je Česima bio František Palacký; to je Hrvatima bio Tadija Smičiklas."<sup>17</sup>

<sup>15</sup> Marko Kostrenčić, n. dj., bilj. 3, str. 53.

<sup>16</sup> Stjepan Antoljak, *Hrvatska historiografija do 1918.*, Zagreb 1992., str. 377.

<sup>17</sup> František Palacký (1798.-1876.), znameniti češki povjesničar i političar, autor velike povijesti češkog naroda, zalagao se za Austriju kao federativnu zajednicu ravnopravnih naroda (tzv. austroslavizam).

Hodimir Sirotković

**Tadija Smičiklas – his Life and Work**

**S u m m a r y**

In his introductory paper, the author states that Tadija Smičiklas was born in the village of Reštovo (in the Žumberak region) in 1843, and that he died in Zagreb on 8 May 1914. After finishing his studies in historical sciences at the universities of Prague and Vienna, Smičiklas was, for several years, a lecturer at the Rijeka gymnasium and thereafter at the gymnasium in Zagreb.

For many years, Smičiklas worked with the organisation Matica hrvatska, of which he was the president from 1889 to 1901. Matica was the publisher of his famous two-volume work *Poviest hrvatska* [Croatian history] (1879-1882), which is the oldest comprehensive synthesis of the history of the Croatian people.

Smičiklas was for a long time professor in the Department of Croatian history and auxiliary sciences at the Faculty of Arts in Zagreb. He was elected a regular member of the Yugoslav Academy of Sciences and Arts in 1883, and was later its president from 1900 to 1914. His scientific, professional and organisational work left a profound impression on the Croatian people, because he knew how to make his works close also to the wider public, strengthening in that manner the ideas of Croatian national unity and state continuity.